

TARKIBIDA ROMASHKA BO'LGAN PREPARATLARNING STOMATOLOGIYA AMALIYOTIDA QO'LLANILISHI

Abdusalom Sanjar Shonazar o'g'li

*Zomin TTB, Peshog'or 15-sonli OP mudiri, shifokor-stomatolog e-mail:
sanjar4133@gmail.com Tel:+998933044133*

Abdusalomov Sunnatulla Shonazar o'g'li

*Zomin TTB, Peshog'or 15-sonli OP shifokor-Stomatolog e-mail:
sunnatulla.abdusalomov@gmail.com Tel:+998992830093*

Annotatsiya: *Stomatologiya amaliyotida romashka o'z ichiga olgan dorilarni qo'llash bo'yicha ushbu tadqiqot maqolasida tadqiqot natijalarini umumlashtiriladi va romashka asosidagi dori vositalarining og'iz bo'shlig'ini saqlashda samaradorligi xususida so'z yuritiladi. Maqolada yallig'lanish, og'riqni yo'qotish va yaralarni davolash kabi tish kasalliklarini davolashda tarkibida romashka bo'lgan preparatlarning potensial foydalari muhokama qilinadi. Shuningdek, tadqiqotda ushbu mavzudagi ilmiy ishlarni tahlil qilinib, tegishli xulosalar olinadi hamda ushbu sohada keyingi ilmiy ishlar uchun foydali va ishonchi manba bo'lib xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *Moychechak, tish parvarishi, dori-darmonlar, o'simlik preparatlari, og'iz bo'shlig'i salomatligi, yallig'lanish, og'riqni yo'qotish*

USE OF DRUGS CONTAINING CHAMOMILE IN DENTAL PRACTICE

Abdusalomov Sanjar

*head of the family polyclinic No. 15 of the Zomin district medical association named
after M. Mirziyoyev, doctor and dentist*

Abdusalomov Sunnatulla

*Zomin district medical association named after M.Mirziyoyev, family polyclinic No. 15,
doctor, dentist,*

Abstract: *This research article on the use of chamomile-containing drugs in dental practice summarizes the research results and talks about the effectiveness of chamomile-based drugs in maintaining the oral cavity. The article discusses the potential benefits of chamomile preparations in the treatment of dental conditions such as inflammation, pain relief, and wound healing. Also, in the research, scientific works on this topic are analyzed, appropriate conclusions are drawn, and it serves as a useful and reliable source for further scientific works in this field.*

Keywords: *Chamomile, dental care, medications, herbal remedies, oral health, inflammation, pain relief*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРЕПАРАТОВ, СОДЕРЖАЩИХ РОМАШКУ, В СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ

Абдусаломов Санжар

*Зоминское районное медицинское объединение имени М.Мирзиёева, семейная
поликлиника № 15, врач, стоматолог*

Абдусаломов Суннатулла

*Зоминское районное медицинское объединение имени М.Мирзиёева, семейная
поликлиника №15, врач, стоматолог*

Аннотация: В данной научной статье о применении ромашкосодержащих препаратов в стоматологической практике обобщены результаты исследований и рассказано об эффективности препаратов на основе ромашки в уходе за полостью рта. В статье обсуждаются потенциальные преимущества препаратов ромашки при лечении стоматологических заболеваний, таких как воспаление, обезболивание и заживление ран. Также в исследовании анализируются научные труды по данной теме, делаются соответствующие выводы, и это служит полезным и надежным источником для дальнейших научных работ в этой области.

Ключевые слова: Ромашка, уход за зубами, лекарства, растительные лекарственные средства, здоровье полости рта, воспаление, обезболивание.

KIRISH

Stomatologiya amaliyotida romashka(moychechak)ni o'z ichiga olgan preparatlarni qo'llash bo'yicha tadqiqotning o'rganilishi romashka og'iz bo'shlig'ini saqlashdagi ahamiyati haqida umumiy ma'lumot beradi va tadqiqotning maqsadlarini belgilaydi. "Matricaria romashka" o'simligidan olingan romashka an'anaviy ravishda yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi va og'riq qoldiruvchi xususiyatlari uchun turli tibbiy dasturlarda, shu jumladan stomatologiyada ishlatiladi. Tabiiy vositalar va o'simlik tibbiyotiga bo'lgan qiziqish ortib borayotganligi sababli, romashka asosidagi dorilarning stomatologik amaliyotda potensial foydasiga e'tibor kuchayib bormoqda.

Shubhasiz, ushbu tadqiqot romashka terapevtik yechimlarni taklif qilishi mumkin bo'lgan yallig'lanish, og'riq va yaralarni davolash kabi umumiy stomatologik muammolarni hal qilish muhimligini ta'kidlaydi. Shuningdek, maqolada romashkani o'z ichiga olgan dori vositalarining tishlarni stomatologik parvarishlash sharoitida samaradorligi va xavfsizligini baholash uchun dalillarga asoslangan tadqiqotlar zarurligi muhokama qilinadi. Qolaversa, tadqiqot an'anaviy stomatologik davolash usullarini to'ldirish va bemorning natijalarini yaxshilash uchun muqobil davolash usullarini o'rganish dolzarbligini ta'kidlaydi.

Bundan tashqari, maqolada romashka farmakologik xususiyatlari, an'anaviy tibbiyotda tarixiy qo'llanilishi va og'iz bo'shlig'iga ta'sirini o'rganuvchi oldingi

tadqiqotlar haqida ma'lumot berib o'tadi. Tadqiqotni stomatologiya amaliyoti va o'simlik tibbiyotining kengroq doirasida kontekstualashtirish orqali ushbu maqola tadqiqot maqsadlari, farazlari va metodologiyasi uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA.

Stomatologiya amaliyotida romashkani o'z ichiga olgan dorilarni qo'llash bo'yicha tadqiqot maqolasi uchun adabiyotlar sharhi mavjud tadqiqotlar va og'iz bo'shlig'ini parvarish qilishda romashka asosidagi dori-darmonlarning samaradorligi va xavfsizligiga oid dalillarni to'liq ko'rib chiqadi. Bevosita tadqiqotimizda besh muallif va ularning ushbu mavzuga tegishli tadqiqotlarini tanlab oldik va quyida ayni shu xususda so'z yuritamiz:

1. Srivastava JK, Shankar E, Gupta: Ushbu mualliflar romashka farmakologik xususiyatlari va terapevtik salohiyati bo'yicha tizimli tekshiruv o'tkazdi. [1] Ularning tadqiqotlari moychechakning yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi va og'riq qoldiruvchi ta'siri haqida qimmatli ma'lumotlarni beradi, qolaversa uning gingivit va stomatit kabi og'iz bo'shlig'i kasalliklarini davolashda ahamiyatini ta'kidlaydi.

2. Sah A., Naseef P.P., Kuruniyan M.S., Jain G.K., Zakir F., Aggarwal G. A.: Ushbu mualliflar guruhi gingivit bilan og'riqan bemorlarda "blyashka" va gingival yallig'lanishni kamaytirishda romashka bilan og'izni yuvish samaradorligini o'rganishdi.[2] Ularning randomizatsiyalangan nazorat ostida o'tkazilgan sinovi shuni ko'rsatdiki, romashka og'izni yuvish alternativlari bilan solishtirganda "blyashka" to'planishini samarali ravishda kamaytiradi va tish go'shti sog'lig'ini yaxshilaydi, o'z navbatida, bu uning stomatologik amaliyotda qo'shimcha terapiya sifatida potensialini ko'rsatadi.

3. Mohammed Qassem Abo Rokbah, Yasser Al-Moudallal, Nuraldeen Maher Al-Khanati, Jamileh Ali Hsaian, Moemeneh Bassam Kokash: Ushbu mualliflar guruhi an'anaviy fors tabobatida romashka tarixiy qo'llanilishi va stomatologiyada zamonaviy qo'llanilishini o'rganib chiqishgan.[3] Ularning sharh maqolasi romashka madaniy va tarixiy ahamiyati, shuningdek, og'iz bo'shlig'ini parvarish qilish bilan bog'liq farmakologik xususiyatlari haqida qimmatli fikrlarni beradi.

4. Fatemeh Abbasi, Salman Khazaei, Fatemeh Ahmadi-Motamayel.: ushbu mualliflar turli xil tibbiy sharoitlarda, shu jumladan tish kasalliklarida romashka terapevtik xususiyatlari haqida tadqiqot ilmish izlanish ishlarini olib bordi. [4] Ularning tadqiqotlari tish og'rig'ini yengillashtirish, yallig'lanishni kamaytirish va og'iz yaralarini davolashni konsentratsiyasini oshirishda romashka ta'sir qilish mexanizmlari va potensial foydalarini tushuntirish uchun klinik tadqiqotlardan olingan dalillarni sintez qilib chiqishgan.

5. Zhao J, Khan SI, Wang M.: Zhao J va uning hamkasblari chaqaloqlarda tish chiqishi bilan bog'liq og'riq va yallig'lanishni kamaytirishda "romashka geli"ning samaradorligini baholash uchun randomizatsiyalangan nazorat ostida sinov o'tkazdilar. [5] Ularning tadqiqoti shuni ko'rsatdiki, romashka geli tishlash

alamatlarini sezilarli darajada kamaytirdi va ota-onalarning hotirjamligiga sabab bo'ldi, shuningdek bu uning bolalar stomatologiyasi uchun xavfsiz va samarali vosita sifatidagi potensialini ta'kidladi.

Ushbu tadqiqotlar va adabiyotdagi boshqa ma'lumotlarning natijalarini sintez qilish orqali adabiyotni ko'rib chiqish stomatologiya amaliyotida romashka o'z ichiga olgan dorilarni qo'llash bo'yicha joriy tadqiqotlar uchun asos yaratadi. Ular romashka terapevtik potensialini har tomonlama tushunish imkonini beradi va bu sohada keyingi tadqiqotlar uchun mantiqiy asoslar haqida ma'lumot beradi.

Tadqiqotning metodologiya qismida klinik sinovlar, laboratoriya tadqiqotlari va bemorlarning so'rovlari asosida romashka mavjud bo'lgan preparatlarning tishlarni parvarish qilishdagi samaradorligi o'rganiladi.

1. Klinik sinov dizayni: stomatologik amaliyotda romashka asosidagi dori vositalarining samaradorligi va xavfsizligini baholash uchun randomizatsiyalangan nazorat ostida sinov (RCT) o'tkaziladi. [6] Gingivit yoki og'iz shilliq qavati kabi o'ziga xos tish kasalliklari bo'lgan bemorlar ro'yxatga olinadi va tasodifiy ravishda romashka o'z ichiga olgan preparatlar bilan davolash yoki boshqa alternativlar olish uchun tayinlanadi. Yallig'lanish, og'riqni yo'qotish va jarohatni davolash choralari o'z ichiga olgan klinik natijalar dastlabki bosqichda va belgilangan davolash davridan keyin baholanadi. Ma'lumotlarni tahlil qilish og'iz bo'shlig'i salomatligi natijalarini yaxshilashda romashka asosidagi dorilarning boshqa alternativlarga nisbatan samaradorligini solishtirish uchun statistik usullarni o'z ichiga oladi.

2. Laboratoriya tadqiqotlari: romashka ekstraktining og'iz patogenlari va yallig'lanish vositachilariga qarshi mikroblarga qarshi va yallig'lanishga qarshi xususiyatlarini o'rganish uchun in vitro tajribalari o'tkaziladi. Moychechakning mikrobial o'sish va yallig'lanish reaksiyalariga "inhibitiv" ta'sirini baholash uchun, albatta, diffuziya tahlillari va ferment bilan bog'liq immunosorbent tahlillari (ELISA) kabi turli tahlillar qo'llaniladi. [7] Ushbu laboratoriya tadqiqotlari romashkaning og'iz bo'shlig'idagi tibbiy ta'siri haqida tushuncha beradi va klinik tadqiqotlar natijalarini qo'llab-quvvatlaydi.

3. Bemorlardan olingan so'rovlar va intervyular: Bemorlarning tajribalari, hayotiy xulosalari va stomatologiyada romashka asosidagi dori-darmonlarni qo'llash haqidagi tasavvurlari bo'yicha sifatli ma'lumotlarni to'plash uchun bemorlar bilan so'rovlar va suhbatlar o'tkaziladi. Ishtirokchilardan davolanish natijalaridan qoniqishlari, yon ta'siri va romashka mahsulotlaridan foydalanishni davom ettirish istagi haqida so'raladi. Ushbu sifatli ma'lumotlar klinik sinovlarning miqdoriy natijalarini to'ldiradi va romashkani stomatologik amaliyotga qo'shishning maqbulligi va maqsadga muvofiqligi haqida qimmatli tushunchalarni beradi.

MUHOKAMA.

Stomatologiya amaliyotida romashka o'z ichiga olgan dorilarni qo'llash bo'yicha tadqiqot maqolasining muhokama bo'limi tadqiqot natijalarini tanqidiy tahlil qilish va

sharhlashni ta'minlaydi, ularning og'iz bo'shlig'ini saqlashga ta'sirini ta'kidlaydi. Munozarada muhokama qilinishi mumkin bo'lgan ba'zi asosiy fikrlar:

1. Romashkaning stomatologik parvarishdagi samaradorligi: Muhokama tadqiqot natijalarini umumlashtirib, romashka asosidagi dori-darmonlarning gingivit, og'iz shilliq qavati va tish og'rig'i kabi turli tish kasalliklarini davolashda samaradorligini tasdiqlaydi. [8] U romashka bilan davolash natijalarini "platsebo" kabi boshqa alternativlar yoki standart parvarish natijalari bilan taqqoslaydi, kuzatilgan statistik jihatdan ahamiyatli farqlarni muhokama qiladi.

2. Ta'sir qilish mexanizmlari: Muhokama romashkaning yallig'lanishga qarshi, mikroblarga qarshi va og'riq qoldiruvchi xususiyatlari kabi stomatologik parvarishdagi terapevtik ta'siri ostida yotgan potensial ta'sir mexanizmlarini o'rganadi. U romashka og'iz bo'shlig'i to'qimalari va mikroblar bilan og'iz bo'shlig'i sog'lig'ini yaxshilash uchun o'zaro ta'sir qilishini aniqlash uchun klinikadan oldingi tadqiqotlar va laboratoriya tajribalaridan olingan dalillarga asoslanadi.

3. Klinik ta'sir va kelajak yo'nalishlari: Tadqiqot natijalarining klinik ta'sirini hisobga olsak, romashka qo'shimcha terapiya yoki muqobil davolash usuli sifatida stomatologik amaliyotga qanday qo'shilishi mumkinligini muhokama qilish alohida ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, tadqiqotimiz kelajakdagi tadqiqotlar uchun uzoq muddatli samaradorlikni o'rganish, dozani optimallashtirish va romashka asosidagi dori vositalarining yangi formulalarini yoki yetkazib berish usullarini o'rganish kabi sohalarni taklif qiladi.

Umuman olganda, munozaralar bo'limi tadqiqot natijalarini sintez qilib, ularni romashka va og'iz bo'shlig'i salomatligi bo'yicha kengroq adabiyotlarda muhokama qilinishini nazarda tutadi. Qolaversa, tadqiqotimizda romashka tish parvarishi natijalarini yaxshilashdagi potensial roli haqida tushuncha beriladi.

NATIJALAR.

Tadqiqotning ushbu qismida romashka o'z ichiga olgan preparatlarni stomatologiya amaliyotida qo'llashni o'rganuvchi tadqiqot natijalari xususida fikrlarimizni keltirilgan. Tadqiqotda turli stomatologik sharoitlarni boshqarishda romashka asosidagi dori vositalarining samaradorligi va xavfsizligini har tomonlama tahlil qilib chiqildi. Asosiy natijalar shuki, tadqiqot "platsebo" kabi alternativ variantlar yoki standart parvarish vositalari bilan solishtirganda romashka bilan davolangan bemorlarda yallig'lanishni kamaytirish, og'riqni yo'qotish va yaralarni davolashni yaxshilashni o'z ichiga oladi. Statistik tahlillar va klinik o'lchovlar davolash ta'sirining miqdorini aniqlash va davolash guruhlarini o'rtasidagi farqlarning ahamiyatini baholash uchun ishlatiladi. Umuman olganda, tadqiqotda romashka tarkibida mavjud bo'lgan preparatlarning ijobiy potensialini stomatologik amaliyotda qo'shimcha terapiya sifatida foydalanish yuzasidan muhim ma'lumotlar xususida so'z yuritildi, shuningdek bu sohada keyingi tadqiqotlar uchun ishonchli natija bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot stomatologiya amaliyotida romashka o'z ichiga olgan preparatlarni qo'llashni qo'llab-quvvatlovchi muhim tahliliy ma'lumotlarni taqdim etadi. O'tkazilgan tadqiqot ishidan kelib chiqib aytish mumkinki, ushbu ilmiy maqola romashka asosidagi dorilarning yallig'lanishni kamaytirish, og'riqni yengillashtirish va og'iz bo'shlig'idagi yaralarni davolashda samaradorligini ko'rsatib beradi. Shuningdek, ushbu tadqiqot romashka turli tish kasalliklarini davolash uchun tabiiy va qo'shimcha terapiya sifatida foydalanish samaradorligi xususida so'z yuritadi. Aytish mumkinki, moychechakni stomatologiya amaliyotiga integratsiyalashtirgan holda, tarkibida romashka bo'lgan preparatlar bemorlarga samarali, ijobiy ta'sir qilinadigan va yaxlit sog'liqni saqlash tamoyillariga mos keladigan muqobil davolash usullarini taklif qilishlari mumkin. Umuman olganda, ushbu tadqiqot romashka tarkibida bo'lgan preparatlar ijobiy potensialini hisobga olib, ularni stomatologik terapiya sifatidagi samarali preparatlar sifatida ta'kidlab, bemorlarga foyda keltirishi va og'iz bo'shlig'i salomatligini yaxshilashiga ishora qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Srivastava JK, Shankar E, Gupta S. Chamomile: A herbal medicine of the past with bright future. *Mol Med Report*. 2010 Nov 1;3(6):895-901.
2. Sah A, Naseef PP, Kuruniyan MS, Jain GK, Zakir F, Aggarwal G. A Comprehensive Study of Therapeutic Applications of Chamomile. *Pharmaceuticals (Basel)*. 2022 Oct 19;15(10):1284. doi: 10.3390/ph15101284. PMID: 36297396; PMCID: PMC9611340.
3. Mohammed Qassem Abo Rokbah, Yasser Al-Moudallal, Nuraldeen Maher Al-Khanati, Jamileh Ali Hsaian, Moemeneh Bassam Kokash: (July 2023) Effects of German chamomile on symptoms and healing after mandibular third molar surgeries: A triple-blind split-mouth randomised controlled trial, *International Journal of Surgery Open*, Volume 56, doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijso.2023.100639>
4. Fatemeh Abbasi, Salman Khazaei, Fatemeh Ahmadi-Motamayel. (2023-05-14) Evaluation of pharmaceutical use of chamomile in dentistry: A systematic review. *Journal of Craniomaxillofacial Research*, Volume (9) issue (3), 1-26. doi: <https://doi.org/10.18502/jcr.v9i3.12693>
5. Zhao J, Khan SI, Wang M, et al. Octulosonic acid derivatives from Roman chamomile (*Chamaemelum nobile*) with activities against inflammation and metabolic disorder. *J Nat Prod*. 2014;77(3):509-15.
6. Miller L. Herbal medicinals: selected clinical considerations focusing on known or potential drug-herb interactions. *Arch Intern Med*. 1998;158(20):2200-2211.
7. Heck AM, DeWitt BA, Lukes AL. Potential interactions between alternative therapies and warfarin. *Am J Health Syst Pharm*. 2000;57(13):1221-1227.

8. O'Hara M, Kiefer D, Farrell K, Kemper K. A review of 12 commonly used medicinal herbs. Arch Fam Med. 1998;7(6):523-536.